

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

241. Quis scienter accessit ad consanguineam vxoris suæ, ignorabat tamen prohibitionem, & pœnam iuris, quæritur an stante dicta ignorantia, egeat dispensatione ad petendum debitum? Sed difficultas ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76405](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76405)

fuisse Christiana.] Sic ille. Unde dicendum est utramque sententiam esse probabilem.

RESOL. CCXXXIX.

An affinitas ex copula fornicaria contracta impediatur matrimonium post Baptismum contractum?

Ex quo inferitur, quod si quis in infidelitate fornicatus est cum Titia, postea baptizatum non prohiberi, ut in uxorem non ducat filiam, vel sororem eiusdem Titie? Ex p. 3. tr. 4. Ref. 261. aliis 262.

Sup. hoc prope finem Ref. præteritæ, à vers. Ex qua, sed lege præctatum §. per totum.

§. 1. **A**ffirmatiuè respondet Coninch de Sacram. d. 3. 2. dub. 4. num. 57. & Layman in Theol. mor. lib. 5. tr. 10. part. 4. c. 6. n. 6. cum aliis, quia tunc contrahentes subduntur legibus Ecclesiæ.

2. Sed ego probabilem etiam contrariam sententiam existimo, quam tuetur Henriquez lib. 12. c. 1. n. 2. & c. 3. n. 4. quem citat & sequitur Sanchez de matrim. tom. 2. lib. 7. disp. 65. num. 10. Et ratio est, quia cum illa affinitas non sit vinculum naturale, & subinde non contrahatur tempore infidelitatis, nil est quod post Baptismum impediatur matrimonium inter illum infidelem, & consanguineam mulieris ante Baptismum fornicariæ cognitæ.

Sup. hoc figuranter in vers. nor. Præteritæ.

3. Negant igitur hi Doctores, spectato iure naturali, ullam affinitatem ex copula fornicaria contrahi. Hinc inferitur, ut ego his diebus consultus respondi, quod si quis in infidelitate fornicatus fuit cum Titia, postea baptizatum non prohiberi, ut in uxorem non ducat filiam, vel sororem eiusdem Titie.

RESOL. CCXL.

An ex matrimonio rato, & non consummato oriatur impedimentum affinitatis, vel tantum publicæ honestatis? Ex p. 6. tr. 8. & Misc. 3. Ref. 25.

§. 1. **A**ffirmatiuè respondet Ioannes Præpositus in 3. part. D. Thome, quæst. 7. de impedimentis. Matrim. dub. 1. num. 88. Nam quamuis vir & femina ante consummationem matrimonij non sint vna caro per commixtionem sanguinis: possunt tamen dici vna caro, eò quod vnus habeat dominium corporis alterius in ordine ad generationem. Præterea etiam ante consummationem matrimonij consanguinei vnus coniugis vocantur alterum affinem. Tertio ratione contractus matrimonialis legitimi apud gentes oritur quædam necessitudo inter consanguineos vnus coniugis, & alterum coniugem, ut etiam docet Sanchez disp. 65. n. 6. & plures alij, quæ necessitudo non potest esse publicæ honestatis, cum ea sit introducta lege Ecclesiastica. Quarto Doctores, qui censent iure naturæ priuignum non posse recipere nouercam in uxorem, loquuntur in genere, & intelligunt etiam de ea, quæ non fuit cognita, & in eo sensu quæstio agitur à Doctoribus, ergo vtrique supponunt inter priuignum, & nouercam nondum cognitam oriri quandam propinquitatem iure naturæ: non est autem publicæ honestatis, cum ut dictum est, illa introducta sit lege Ecclesiastica, nec potest esse alia, quàm affinitatis. Ergo, &c. Vide etiam Ioannem VVigers in suppl. 3. part. quæst. 50. cap. 5. dub. 6. n. 15. Sed his non obstantibus ego adhæreo negatiuæ sententiæ, & puto in tali casu, ut in facti contingentia consului, oriri tantum impedimentum publicæ honestatis. Et ita tenent Doctores, quos citat & sequitur Sanchez de Matrim. tom. 2. lib. 7. disp. 64. num. 25. quibus ego addo Basilium Pontium lib. 7. cap. 35. num. 1. Bonacinam quæst. 3. punct. 1. num. 9. &

punct. 12. n. 18. Gutierrez. cap. 33. n. 23. Coninch de Sacram. disp. 3. 2. dub. 3. n. 46. & dub. 5. n. 70. Cælestina in Compend. Theol. Moral. tr. 2. c. 25. dub. 3. Fillicium tom. 1. tr. 10. cap. 6. num. 210. & 221. Reginaldum de 2. tr. 4. cap. 10. num. 94. & 96. Balseum in summa, tom. 1. verb. Matrimonium 8. n. 66. Ioannem Petit in Theol. Sacram. tr. 8. lect. 112. & alios penes ipsos. Probatur ratio nondum consummato, sed tantum publicæ honestatis, quia affinitas sine copula carnali confluente non potest. Propinquitatis enim sanguinis verbus dicitur, non verbis efficitur, inquit Benedictus in cap. lex 27. q. 2. & nouissimè declarauit Pius V. in quodam Breue quod incipit, Ad Romanum: & Cardinalium Congregatio, quorum declarationes extant apud Rebellium n. 109. & apud Fatinacium 654. de reformat. Matrim. cap. 3. in hæc verba. An ex matrimonio contracto per verba de presenti, non consummato oriatur affinitas, vel impedimentum publicæ honestatis? Responder Congregatio non esse impedimentum iustitiæ publicæ honestatis, nec fortius ac maius vinculum, quàm impedimentum iustitiæ publicæ honestatis ex sponsalibus de futuro, & hoc Concilij decretum non loquitur de hoc impedimento, sed de illo tantum ex sponsalibus de futuro, ex quibus gradus istius impedimenti colligitur, non intelligit ad secundum gradum redactus, sed tantum illos qui contrahuntur ex sponsalibus de futuro, ut per Bullam felicis recordationis Pij V. sub dat. Romæ. Hæc ibi. Ex quibus patet ex matrimonio nondum consummato affinitatem non oriri, sed publicam honestatem.

2. Dices ad praxim nil deseruit hæc quæstio, cum sit tantum de nomine, nam vtrumque impedimentum affinitatis, vel publicæ honestatis diuini matrimonij, & ad quartum vsque gradum protenditur. Respondeo hanc quæstionem satis deseruire pro praxi, primò in ordine ad Datariam, quæ maiorem pecuniam requirit pro dispensatione impedimenti oriri ex affinitate, quàm ex publicæ honestatis. Secundo deseruit hæc quæstio pro excommunicatione lata in Clement. vnicuique, de consanguinitate, ubi excommunicantur contrahentes cum affinitibus, & idè secundum nostram sententiam eam non incurreret qui contraheret cum consanguineis prioris sponsæ de præsentibus non cognitis, quia ut probauimus ex matrimonio rato non oritur affinitas.

RESOL. CCXLI.

Quis scienter accessit ad consanguineam excois, si ignorabat tamen prohibitionem, & penam introductam an stante dicta ignorantia, egeat dispensatione ad petendum debitum?

Sed difficultas magis est, quando coniux habeat tantum ignorantiam solius pena impoite, videlicet, ne petatur debitum, scilicet tamen prohibitum esse in iure?

Et an ad incurrendam excommunicationem, suspensionem, interdictionem, irregularitatem, inhabilitatem, &c. non sufficiat, quod sciam opus esse prohibitum, sed ut sciam de pena, idque prohiberi sub pena excommunicationis, suspensionis, interdictionis, irregularitatis, inhabilitatis, &c. Ex part. 3. tr. 5. & Misc. Ref. 12.

§. 1. **I**n tali casu posse sine dispensatione petere debitum existimo contra Cordubam in op. lib. 1. q. 12. art. 1. & Rodriguez in sum. tom. 1. c. 244. num. 11. & ita docet Portel. in addit. ad dubia regular. tom. 1. q. 2. art. 29. Basilius Pontius de matr. lib. 10. c. 17. p. 10.

ter pro inhabilitate hic infra dicenda, ad medium §. vi. huius Ref.

Sup hoc in Ref. seq. §. Onero etiā, & in alius eius annot.

Sup. contento in hoc §. pro ignorantia excommunicationis in tom. 5. tr. 1. Ref. 32. & in alius eius primae not. Et pro ignorantia suspensionis & interdictionis in dicta Ref. §. Quae autem, & in alius eius annot. Et pro ignorantia irregularitatis in fine praecitari §. & in alius eius annot. & haec omnia intellige pro ignorantia inuincibilis Et si fecerit velis quid est sententiam in isto casu, si ignorantia esset vincibilis, & crassa, lege ibi Ref. 39. & 34. & omnes alias earum annotationum.

num. 10. & Sanchez de matr. tom. 3. lib. 9. disput. 32. num. 49. cum Henrici lib. 1. cap. 15. n. 11. vide etiam Suarez in 3. p. tom. 3. q. 67. art. 8. §. maius verò dubium. Syluest. ver. matrimonium 8. q. 7. d. 2. & Paludanum in 4. disp. 42. q. 1. art. 3. concl. 2. & haec opinio erit multū plausible Confessariis saecularibus, qui non habent privilegium Regularium, vt possint dispensare cum penitentibus incestuos ad petendum debitum.

2. Sed difficultas magis est quando coniux habet tantum ignorantiam solum peccati imposita, videlicet ne petatur debitum, scilicet tamen prohibitum esse à iure: & tunc etiam respondet Portel. vbi sup. non egerit dispensatione. Et ita tenet nouiss. Callrus Palauz tom. 1. str. 2. disp. 1. punct. 17. n. 8. in fin. & hanc sententiam probabilem vocat Sanchi. vbi sup. n. 20. licet contrarium doceat Basil. Pontius vbi sup. n. 12.

3. Notandum est etiam omnia supradicta maiori ratione procedere in poena excommunicationis, suspensionis, irregularitatis, Et idem asserit Portel vbi sup. n. 21. ad incurendam excommunicationem non sufficere, quod sciam opus esse prohibitum ab Ecclesia, sed vt sciam esse prohibitum sub poena suspensionis, irregularitatis, inhabilitatis, &c. Ita ille, qui citat pro hac sententia Nauar. & Rodrig. quibus adde Curiel in p. 2. q. 76. art. 4. dub. 5. Valentiam tom. 2. disp. 6. q. 6. punct. 1. coroll. 9. Henrici lib. 13. cap. 23. n. 2. Suarez de cens. disp. 4. sect. 9. n. 19. Auilam de cens. p. 2. cap. 5. disp. 5. dub. 7. Sayrum de cens. lib. 1. cap. 18. n. 37. ex quibus inferitur, quā frequenter Confessarios posse ab excommunicatione laicos excusare, quoniam saepe illam inuincibiliter ignorant. Sanchez verò putat hanc doctrinam procedere tantum in excommunicatione, non autem in aliis poenis. Sed tu tene nostram sententiam, quam ipse in n. 21. vocat probabilem, & illam amplectuntur Coninch de sacr. disp. 18. dub. 4. n. 31. Duardus in Bull. Coen. lib. 1. cap. 2. q. 5. n. 27. Bonacina de cens. disp. 1. q. 2. punct. 1. n. 13. At de hoc infra latius dicemus. An tamen haec omnia vera sint, etiam quando operans laborat ignorantia vincibilis, dicendum est sequenti resolutione.

RESOL. CCXLII.

Quis gradus consanguinitatis per copulam priuati à iure petendi debitum?

Et an coniux consentiens incestui amittat ius petendi debitum à coniuge incestuoso, qui contraxit affinitatem?

Et an priuatur à iure petendi debitum, qui per metum cadentem in virum constantem cogitur ad copulam?

Et an qui contraxit affinitatem, vel cognationem cum scientia iuris, & facti, sed cum ignorantia poena petendi debitum, illam incurrat? Ex part. 1. tract. 5. & Misc. §. Ref. 38.

Sup. hoc supra in Ref. 27. §. 1. & 2.

§. 1. Hæc difficultas procedit post Tridentinum, à quo affinitas dirimens matrimonium contrahendum restricta fuit ad secundum vsque gradum ex copula fornicaria; quæ olim extendebatur vsque ad quartum. Et illam tenet doctissimus Magister Ioannes de S. Thoma, olim Confessarius magni Regis nostri Philippi IV. & primarius Professor in Theologia celeberrimæ Academiæ Complutensis, in explicat. Doctr. Christianæ, fol. mibi 156. Et ratio est, quia Tridentinum affinitatem ortam ex copula fornicaria restrinxit ad primum, & secundum gradum; ad eum tantum effectum, vt non impediatur, neque di-

rimatur matrimonium, vt Pius V. declarauit; non autem vt non impediatur debiti petitionem, quia hæc distincta est à matrimonio, & matrimonij tantum fit mentio in Tridentino, & non petitionis debiti. Igitur tanquam casus omissus manet in dispositione iuris communis.

2. Verum his non obstantibus ego contrariæ sententiæ adhaereo. Dico igitur copulam habitam cum consanguineis alterius coniugis in tertio, & quarto gradu non impedit debiti exactionem: Ita Nau. lib. 4. c. 6. c. 1. n. 2. 3. & 4. & alij quos refert, & sequitur Sanchez lib. 9. disp. 17. n. 14. Basil. Poncé lib. 7. c. 33. n. 6. Henrici lib. 11. cap. 15. Hurtado disp. 10. diff. 7. n. 30. & communiter DD. Ratio à priori est, quia affinitas non impedit, nec dirimit matrimonium, nisi ob copulam ad quam ordinatur, quia est indecens inter affines: ergo eo ipso, quod dicta affinitas restricta est post Tridentinum, vt non impediatur, neque dirimat matrimonium, nisi in primo, & secundo gradu, etiam censetur restricta, vt non impediatur petitionem copulae, nisi in eisdem gradibus. Vnde hæc de causa diximus fornicationem cum affine ex copula illicita in tertio, & quarto gradu non esse incestum, quia fornicatio cum affine in his gradibus non habet specialem malitiam irreuerentiæ, seu incestus iure naturali, vt liquet, neque iure Ecclesiastico, quia ius Ecclesiasticum prohibens hanc copulam intuitu reuerentiæ conferenda affinibus, cessauit cessante prohibitione matrimonij, quod solum prohibebatur ob indecentiam copulae inter illos. Igitur quamuis petere debitum sit distinctum à contractu matrimonij, eo tamen ipso, quod affinitas non obstat contractui, neque obstat petitioni debiti. Firmo. Nam accessorium matrimonio est copula: ergo sequi debet naturam principalis, iuxta regulam illam 42. reg. iur. in 6. Ergo si matrimonium in tertio & quarto est licitum omnino, ac omni vacat impedimento, & copula etiam erit omnino licita.

3. Verum quid dicendum, an coniux consentiens incestui amittat ius petendi à coniuge incestuoso, qui contraxit affinitatem? Non consentiunt Doctores. Affirmat Sanchez supra, n. 3. & Basilus lib. 10. cap. 7. & alij apud citatos; idemque dicendum est de impedimento cognationis spiritualis.

4. Probat, quia affinitate ab altero iniquè contracta disponit ius, vt coniuges ad continentiam seruandam moueantur, quod si nolit innocens, iubet vt sibi debitum reddatur, ne absque culpa sua priuatur iure suo, cum iniquitatis particeps non fuerit. Hinc autem colligitur à contrario sensu, vt vbi alius coniux reus est culpa, ac particeps iniquæ contractionis affinitatis, amittat ius debiti exigendi. Nihilominus tamen standum nostro dicto, tum quia id nullo iure statuitur, vt est manifestum; tum quia argumentum à contrario sensu ex quo illud inferunt, est omnino efficax, saltem ad inferendam poenam, quæ cum sit odiosa, est strictè intelligenda, & non est extendenda. Nihilominus ego oppositum teneo, quod docet Ochagavia tom. 5. quest. 5. Hurtado disput. 10. difficult. 7. num. 22. d. 5. sect. 2. num. 5. Quia si textus expendantur, nullo iure certo statuitur expressè: quamuis enim dict. cap. discretionem, de eo qui cognouit consanguineam, dicatur coniugem innocentem non debere suo iure priuari, non licet à contrario sensu inferre, quod si nocens sit non quidem incestuosè adulterando, sed consentiendo in iure suo priuari, tale enim argumentum est à contrario sensu, quod non est efficax in iure, maxime ad inducendam poenam, & impedimentum. Accedit quod crimen commissum à consentiente, propriè loquendo non est ipsummet crimen primum, &